

Klasa: 600-01/25-01/03
Urbroj: 251-375-01-25-134
Zagreb, 25. 03. 2025.

Na temelju članka 42. i 43. Statuta Tehničkog veleučilišta u Zagrebu, 6. redovita sjednica Vijeća Tehničkog veleučilišta u Zagrebu u akademskoj godini 2024./2025. održana je dana 25. 03. 2025. na kojoj je pod točkom 40. dnevnog reda, donijeta sljedeća:

ODLUKA 6931-6/25

Usvajanje Politike otvorene znanosti

Usvaja se Politika otvorene znanosti.

Dokument je sastavni dio ove odluke.

Obrazloženje

Preporuka na razini Republike Hrvatske i Europske unije jest da visoka učilišta donesu politiku otvorene znanosti na institucionalnoj razini, pri čemu se njezina usvojenost dodatno vrednuje u postupku reakreditacije.

Politika otvorene znanosti definira smjernice i načela za osiguravanje otvorenog pristupa znanstvenim publikacijama, istraživačkim podacima i rezultatima istraživanja, čime se potiče transparentnost, mogućnost ponavljanja i dostupnost znanstvenih spoznaja. Njezin je cilj povećati vidljivost i utjecaj istraživanja, unaprijediti suradnju među znanstvenicima te osigurati usklađenost s nacionalnim i međunarodnim standardima otvorene znanosti.

Na prijedlog Ureda za kvalitetu, donijeta je odluka kao u izreci.

Ovaj prijedlog odluke vijeće je razmotrilo na održanoj sjednici te se glasovanjem izjasnilo: broj glasova za: 115 , broj glasova protiv: 0 , broj glasova suzdržanih: 1 . Sjednici je prisustvovalo članova s pravom glasa: 116. Ukupni broj članova vijeća s pravom glasa: 170.

Dekanica

Prof. dr. sc. Jana Žiljak Gršić

Dostaviti:

- Vijeću Tehničkog veleučilišta u Zagrebu
- Ured za kvalitetu
- Pismohrana

Stranica 1 od 1 , dokument 600-01/25-01/03 251-375-01-25-134 od 25.03.2025.

TEL +385 1 5603 900

WEB www.tvz.hr

MB 13 98 270

FAX +385 1 5603 999

ADR Vrbik 8, 10000 Zagreb

OIB 088 1400 3451

MAIL tvz@tvz.hr

Hrvatska

IBAN HR80 236 0000 1101 350 801

Na temelju čl. 78. st. 5. Statuta Tehničkog veleučilišta u Zagrebu na sjednici Vijeća veleučilišta održanoj dana 25. ožujka 2025. donosi

Politika otvorene znanosti Tehničkog veleučilišta u Zagrebu

Na temelju Hrvatske deklaracije o otvorenom pristupu (2012.), UNESCO-ove Preporuke za otvorenu znanost (2021.), Strategije za istraživanje i inovacije 2020.-2024.: EU politika otvorene znanosti te Preporuke komisije EU o pristupu znanstvenim informacijama i njihovu čuvanju Tehničko veleučilište u Zagrebu (dalje u tekstu: Veleučilište) donosi Politiku otvorene znanosti.

Politika otvorene znanosti odnosi se na sve zaposlenike Veleučilišta na svim nastavnim i nenastavnim radnim mjestima te na studente svih razina studija.

Zakon o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (2022.) uvodi ključna načela poput otvorene znanosti, cjeloživotnog učenja i društvene odgovornosti, čime omogućuje reformu znanstvenog i akademskog sektora u skladu sa suvremenim znanstvenim i obrazovnim potrebama. Ističe otvorenu znanost i javnu dostupnost rezultata znanstvenih istraživanja i umjetničkog stvaralaštva kao jedan od temelja znanstvene djelatnosti.

Prema Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o pravu na pristup informacijama (2022.) Vlada Republike Hrvatske podržava dostupnost istraživačkih podataka kroz donošenje politike otvorenog pristupa i akcijskih planova. Cilj je osigurati da sve istraživačke organizacije i institucije koje financiraju istraživanja provode politiku otvorene dostupnosti podataka financiranih javnim sredstvima, u skladu s načelom zadane otvorenosti. Ti podaci trebaju biti pronalazivi, dostupni, interoperabilni i ponovno uporabljivi, uz poštivanje pravila o privatnosti, zaštiti osobnih podataka, povjerljivosti, nacionalnoj sigurnosti te legitimnim komercijalnim interesima, uključujući poslovne tajne i prava intelektualnog vlasništva trećih strana. Pritom se primjenjuje načelo „otvoreni koliko je to moguće, zatvoreni koliko je to potrebno.“

Uz zakonske okvire, Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.-2026. stavlja poseban naglasak na jačanje istraživačkih kapaciteta i znanstvene infrastrukture u Hrvatskoj. Plan predviđa mjere za poticanje suradnje između privatnog i javnog sektora, unaprjeđenje STEM obrazovanja i razvoj digitalnih vještina. Njegovi ključni ciljevi uključuju povećanje broja istraživača i studenata u STEM područjima, prilagodbu obrazovnih programa potrebama tržišta rada te uspostavu nacionalne istraživačke infrastrukture s ciljem jačanja znanstvene izvrsnosti i inovacija.

Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030., usvojena 2021. godine, usmjerena je na jačanje konkurentnosti i inovativnosti gospodarstva putem ulaganja u istraživanje, razvoj i inovacije. Strategija naglašava unaprjeđenje znanstvene izvrsnosti, poticanje otvorene znanosti te bolju povezanost akademskog, istraživačkog i poslovnog sektora, u skladu s industrijskom strategijom Europske unije.

Otvorenu znanost čini pristup koji promiče transparentnost i otvorenost cijelog istraživačkog procesa, omogućujući slobodno dijeljenje i dostupnost istraživačkih rezultata, podataka, metoda i publikacija pod uvjetima koji omogućuju njihovu ponovnu upotrebu, reproducibilnost i daljnji razvoj. Cilj je otvorene znanosti poticanje suradnje, dijeljenja informacija i uključivanja svih dionika kako bi se unaprijedila znanost i ubrao društveni napredak. Ona obuhvaća sve znanstvene discipline i aspekte znanstvene prakse, oslanjajući se na otvorene podatke, infrastrukture, komunikaciju, dijalog s društvom te sustave vrednovanja koji podržavaju transparentnost i angažman.

Otvoreni pristup je slobodan, besplatan i neometan mrežni pristup digitalnim znanstvenim informacijama. On omogućava čitanje, pohranjivanje, distribuciju, pretraživanje, dohvaćanje, indeksiranje i/ili drugo zakonito korištenje. *Slobodan* u ovom smislu znači trajno slobodan od bilo kakvih ograničenja i postavljanja uvjeta za pristup i korištenje.

Europska komisija je kroz niz dokumenata jasno izrazila svoju predanost načelima otvorene znanosti te donijela preporuke o pristupu i očuvanju znanstvenih informacija. Svojim politikama otvorene znanosti definirala je ciljeve usmjerene na unapređenje europskog i nacionalnog istraživačkog prostora, poboljšanje kvalitete i učinkovitosti istraživačkog sustava te jačanje doprinosa istraživanja ubrzanom i značajnijem društvenom napretku.

Politika otvorene znanosti Europske unije koju podupire Veleučilište uključuje osam ciljeva:

1. Napredovanje: sustav napredovanja znanstvenika treba priznavati djelovanje u otvorenoj znanosti.
2. Metriku nove generacije: uključuje razvoj novih indikatora za vrednovanje kvalitete istraživanja.
3. Budućnost znanstvene komunikacije: osiguravanje besplatnog pristupa recenziranim publikacijama i promoviranje ranog pristupa rezultata istraživanja.
4. Europski oblak za otvorenu znanost: stvara virtualnu okolinu za dijeljenje i ponovno korištenje istraživačkih podataka i alata.
5. Otvorene podatke u skladu s FAIR načelima (vidljivost, dostupnost, interoperabilnost i ponovna upotreba): znanstvena istraživanja koja su financirana sredstvima EU trebaju biti usklađena s FAIR načelima i u otvorenom pristupu.
6. Integritet istraživanja: sva istraživanja koje financira Europska unija moraju se pridržavati standarada integriteta, a to su čestitost, poštovanje i uvažavanje, transparentnost i dogovornost.
7. Vještine i obrazovanje: znanstvenici u EU trebaju imati obrazovanje, vještine i podršku za primjenu principa i za provođenje otvorene znanosti.
8. Građansku znanost: znanstvena istraživanja trebaju sve više uključivati građane koji joj mogu značajno doprinijeti i prepoznati njezin značajan doprinos u formiranju znanja.

Veleučilište podržava načela i vrijednosti otvorene znanosti: odgovornost, znanstvenu čestitost, kvalitetu, integritet, transparentnost, ponovljivost istraživanja, suradnju, uključivost, fleksibilnost i održivost.

Veleučilište podržava načelo da europska znanost treba razvijati zajedničku kulturu dijeljenja publikacija i upravljanja istraživačkim podacima kao ključnim ishodima znanstvenog rada, koji se trebaju optimalno koristiti za dobrobit i napredak društva i gospodarstva. Sve publikacije i istraživački podaci nastali iz znanstvenih aktivnosti financiranih javnim sredstvima trebaju biti dostupni u otvorenom pristupu, osim u iznimnim slučajevima kada je nužna zaštita osobnih podataka, intelektualnog vlasništva, nacionalne sigurnosti i sličnih osjetljivih aspekata.

U skladu s načelima otvorene znanosti, zaposlenici Veleučilišta, posebno oni u znanstveno-nastavnim, umjetničko-nastavnim, suradničkim i nastavnim zvanjima, kao i studenti, obvezni su pridržavati se tih načela te aktivno sudjelovati u njihovom promicanju i primjeni u znanstvenom i nastavnom radu.

Veleučilište potiče:

1. Autore svih vrsta radova na pridržavanje FAIR načela otvorenosti podataka i time pohranjivanje podataka u sustav CroRIS te samoga rada repozitorij Veleučilišta pod licencom

Creative Commons BY (CC BY) gdje se zadržavaju autorsko pravo i pravo na objavljivanje bez ograničenja.

- a) radova objavljenih u časopisima
- b) radova u zbornicima znanstvenih i stručnih skupova
- c) knjiga i poglavlja u knjigama
- d) udžbenika
- e) ocjenskih radova
- f) istraživačkih podataka
- g) obrazovnih sadržaja
- h) ostalih materijala vezanih za istraživanje i obrazovni proces

U svim publikacijama navode se afilijacije autora i izvori financiranja.

Za radove objavljene u otvorenom pristupu, u repozitorij se pohranjuje zadnja izdavačeva inačica.

Za radove objavljene u zatvorenom pristupu, u repozitorij se pohranjuje ili izdavačeva ili prihvaćena rukopisna inačica.

2. Autore, kada god je to moguće, na zadržavanje autorskih prava nad njihovim radovima i ustupanje drugim izdavačima prava na način da se radovi mogu objaviti u otvorenom pristupu.
3. Autore se potiče na pohranjivanje materijala što je ranije moguće i otvorenog pristupa koliko je to moguće (sukladno načelu Europske komisije o otvorenoj znanosti “as open as possible, as closed as necessary” – otvoreno koliko je moguće, zatvoreno koliko je potrebno). Otvorenost podataka može se ostvariti kroz zeleni, zlatni i dijamantni put otvorenog pristupa.

Veleučilište podupire objavljivanje svih publikacija putem dijamantnoga otvorenoga pristupa, prije svega časopisa, zbornika radova sa skupova i knjiga.

Sva otvorena izdanja Veleučilišta objavljuju se pod uvjetima neke od Creative Commons licencija (preporučuje se CC BY).

Dostupnost softvera ključna je za mogućnost ponavljanja znanstvenog istraživanja te se preporuča korištenje softvera otvorenog koda i njegovo pohranjivanje u repozitoriju Veleučilišta. Korištenje takvog softvera treba navesti u radu na način kao što se navode i drugi istraživački rezultati, poput publikacija i podataka, a autori ih trebaju uvrstiti u popis referenci u radu u kojem se softver koristi. Autori imaju obvezu evidentirati istraživački softver i programski kod u Informacijskom sustavu znanosti Republike Hrvatske (CroRIS).

Veleučilište će uspostaviti analitičke metode za praćenje provedbe načela utvrđenih ovom politikom te će redovito izvješćivati o napretku u njihovoj primjeni. Pri interpretaciji rezultata uzimat će se u obzir specifičnosti znanstvenih područja i individualni profili istraživača. Na temelju prikupljenih podataka, Veleučilište će revidirati akcijske planove i razvijati preporuke za unapređenje sustava vrednovanja istraživača u skladu s načelima otvorene znanosti.

Posebna pažnja posvetit će se praćenju primjene otvorene znanosti kao ključnom elementu metrike otvorene znanosti, pri čemu će Veleučilište razviti sustav za praćenje učinka ove politike u kontekstu šire društvene dobrobiti.

Veleučilište će prema potrebi revidirati i osuvremenjivati Politiku, u skladu s odredbama Republike Hrvatske i Europske unije.